

Таранець Даніл Олександрович,
курсант факультету

підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Бідняк Ганна Сергіївна,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри

криміналістики, судової медицини та
психіатрії

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ОБШУКІВ

Проведення обшуку потребує значної уваги до усіх дрібниць, які виникають під час його реалізації. Насамперед слід зазначити, що під час його проведення можуть виникати різні ситуації, а саме: коли підозрілий добровільно здає усі зазначені в ухвалі об'єкти, чи коли неадекватно реагує на правоохоронні органи, які на правових підставах мають його провести.

Тому працівники поліції повинні чітко діяти у непередбачуваних ситуаціях які виникають під час даної слідчої (розшукової) дії. Постає питання – у чому полягають організаційно-тактичні аспекти обшуку та які його основні аспекти проведення.

Проблематика обшуку стала предметом дослідження багатьох вчених, зокрема, Р.С. Белкіна, І.І. Когутича, А.В. Кофанова, Л.М. Лобойка, М.М. Михеєнка, М.А. Погорецького, М.І. Скригонюка, Л.Д. Удалової, В.Ю. Шепітька, М.Є. Шумила та інших науковців. Однак питання тактики обшуку досліджені не повною мірою і потребують подальших наукових досліджень [1].

Обшук — це слідча дія, що полягає в примусовому обстеженні приміщень, споруд, ділянок місцевості та інших об'єктів, які перебувають у віданні певних осіб, з метою знайдення та вилучення предметів і документів, що можуть мати значення у справі, або знайдення осіб, що розшуковуються, проваджуваному за наявності ймовірних даних про те, що вони приховані в певному місці чи в певної особи [2].

За своїм об'єктом обшук поділяється на п'ять видів: обшук житлових приміщень (житлових будинків, котеджів, квартир, замків, кімнат у гуртожитку, постійних чи тимчасових житлових помешкань, у тому числі і в готелі чи іншому місці); обшук іншого володіння особи (дачної будівлі,

гаража, яхти, літака, автомобіля, магазину, кав'ярні, кіоску, саду, городу, подвір'я, ферми, земельної ділянки чи угіддя тощо); обшук службових та інших приміщень (складських, службових і виробничих приміщень, підприємств, установ, організацій та інших сховищ); обшук території (земельної ділянки, саду, городу тощо); обшук особи (особистий обшук) [2].

Загальною правовою підставою, яка надає відповідним суб'єктам кримінального процесу повноваження на проведення обшуку, слід вважати розпочате досудове розслідування.

На це вказують положення ч. 3 ст. 214 КПК України, відповідно до яких забороняється здійснювати досудове розслідування до внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР). Виключенням з цього правила є виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України. В такому випадку досудове розслідування розпочинається негайно, відомості про нього вносяться до ЄРДР при першій можливості [3].

Для проведення обшуку слідчий або прокурор звертається за до слідчого судді з відповідним клопотанням, яке повинно містити відомості про: найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання; правову кваліфікацію кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; підстави для обшуку; житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку; особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться [4].

Однією з невід'ємних тактичних вимог успіху проведення обшуку виступає його раптовість. Це визначення повною мірою відноситься і до тактичних вимог проведення групового обшуку при досудовому розслідуванні торгівлі людьми. Слідчий (прокурор) повністю відповідає за законне і своєчасне проведення слідчих (розшукових) дій [5].

Проведення такого специфічного виду обшуку, як особистий обшук, окремо не визначено у кримінально-процесуальному законодавстві, що зумовлює поширення загальних положень про обшук і на особистий обшук без урахування його специфіки та особливостей.

Водночас слід зазначити, що на практиці особистий обшук здебільшого проводять у двох випадках: під час затримання особи (частина третя ст. 208 КПК України); коли стосовно особи, яка перебуває у помешканні, є достатньо даних вважати, що вона переховує при собі предмети або документи, які мають значення для кримінального провадження (частина п'ята ст. 236 КПК України) [6].

Слід зазначити, що сформульовані у КПК України загальні підстави

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

для проведення обшуку на практиці призводять до різного їх трактування, що породжує різні правові наслідки для кримінального провадження та особи, яку обшукали. Зокрема, у колі науковців і практиків активно обговорюється питання щодо законності застосування положень ст. 234 КПК України (обшук житла чи іншого володіння особи) до таких правовідносин, якими є особистий обшук [7].

Підводячи підсумок слід зазначити, що обшук це слідча (розшукова) дія, що полягає в примусовому обстеженні приміщень, споруд, ділянок місцевості та інших об'єктів, які перебувають у віданні певних осіб, з метою знайдення та вилучення предметів і документів, що можуть мати значення у справі, або знайдення осіб, що розшукуються, проваджуваному за наявності ймовірних даних про те, що вони приховані в певному місці чи в певної особи.

Також основним моментом є те, що працівники поліції повинні дотримуватися усіх вимог його проведення задля того щоб зібрані докази були здобуті легальним шляхом, адже захисник може розвалити справу на користь підозрюваного.

Список використаних джерел:

1. Деревняк Д.В. Криміналістична тактика обшуку та особистий обшук: необхідність удосконалення: URL: <http://elar.naiu.kiev.ua>. (дата звернення 12 травня 2019 року).
2. Поняття та ознаки обшуку: URL: <https://buklib.net/books/29674/> <http://elar.naiu.kiev.ua>. (дата звернення 12 травня 2019 року).
3. Кулик С.С. Особливості обшуку під час досудового розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем: URL: <http://elar.naiu.kiev.ua>. (дата звернення 11 травня 2019 року).
4. Старенький О.С. Обшук як засіб отримання доказів у кримінальному провадженні: окремі новели чинного Кримінального процесуального кодексу України: URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/6664/1/18.pdf> <http://elar.naiu.kiev.ua>. (дата звернення 15 травня 2019 року).
5. Наукова робота «Процесуальні аспекти проведення обшуку у кримінальному провадженні»: URL: <http://dspace.onua.edu.ua> (дата звернення 15 травня 2019 року).
6. Швидкова О. В. Обшук як спосіб збирання доказів. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles> (дата звернення 15 травня 2019 року).
7. Нечваль А. О. Обшук у системі невербальних засобів криміналістичної тактики. URL: <http://univd.edu.uahttp>. (дата звернення 19 травня 2019 року).